

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ

* * *

Χάριτι του πανδώρου Θεού, ἐφθάσαμεν καί ἐφέτος εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων, διὰ νὰ καθάρωμεν ἑαυτοὺς, συνεργοῦντος τοῦ Κυρίου, ἐν προσευχῇ, ἐν νηστείᾳ καὶ ταπεινώσει, καὶ νὰ εὐτρεπισθῶμεν πρὸς ἔνθεον βίωσιν τῶν σεπτῶν Παθῶν καὶ ἑορτασμόν τῆς λαμπροφόρου Ἐγέρσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Μέσα εἰς ἓνα κόσμον πολλαπλῶν συγχύσεων, ἡ ἀσκητικὴ πείρα τῆς Ὁρθοδοξίας ἀποτελεῖ τιμαλφέστατον πνευματικόν κεφάλαιον, ἀνεξάντλητον πηγὴν θεογνωσίας καὶ ἀνθρωπογνωσίας. Ἡ εὐλογημένη ἀσκησις, τὸ πνεῦμα τῆς ὁποίας διαποτίζει σύνολον τὸν καθ' ἡμᾶς τρόπον τοῦ βίου, - «Ἀσκητισμὸς εἶναι ὁλόκληρος ὁ Χριστιανισμὸς»-, δέν ἀποτελεῖ προνόμιον τῶν ὀλίγων ἢ τῶν ἐκλεκτῶν, ἀλλὰ «ἐκκλησιαστικὸν γεγονός», κοινόν ἀγαθόν, κοινήν εὐλογίαν, καὶ κοινήν κλήσιν διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς πιστοὺς. Οἱ ἀσκητικοὶ ἀγῶνες δέν εἶναι, βεβαίως, αὐτοσκοπός, δέν ἰσχύει ἡ ἀρχὴ «ἢ ἀσκησις διὰ τὴν ἀσκησιν». Ὁ στόχος εἶναι ἡ ὑπέρβασις τοῦ ἰδίου θελήματος καὶ τοῦ «φρονήματος τῆς σαρκός», ἢ μετάθεσις τοῦ κέντρου τῆς ζωῆς ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὸ «δικαίωμα» εἰς τὴν «οὐ ζητοῦσαν τὰ ἑαυτῆς» ἀγάπην, κατὰ τὸ βιβλικόν, «μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἐτέρου ἕκαστος»¹.

Αὐτὸ τὸ πνεῦμα κυριαρχεῖ καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ἱστορικὴν πορείαν τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἰς τὸ *Νέον Μητρικόν* συναντῶμεν μίαν ὑπέροχον περιγραφὴν αὐτοῦ τοῦ ἡθους τῆς παραιτήσεως ἀπὸ τὸ «ἐμόν» ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης: «Παρέβαλόν ποτε σκητιῶται τῇ ὀσίᾳ Σάρρα, ἢ δέ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιον μετὰ χειρῶν· οἱ δέ γέροντες ἀφέντες τὰ καλά, ἔφαγον τὰ σαπρὰ. Εἶπε δέ αὐτοῖς ἡ τιμία Σάρρα· ὄντως ἐν ἀληθείᾳ, σκητιῶται ἔστε»². Αὐτὴ ἡ κατανόησις καὶ ἡ θυσιαστικὴ χρῆσις τῆς ἐλευθερίας εἶναι ξένη πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, τὸ ὁποῖον ταυτίζει τὴν ἐλευθερίαν μὲ ἀτομικὰς διεκδικήσεις καὶ δικαιωματισμόν. Ὁ σύγχρονος «αὐτόνομος» ἀνθρώπος δέν θά ἔτρωγε τοὺς σαπρούς καρπούς, ἀλλὰ τοὺς καλοὺς,

¹ Α' Κορ. ι', 24.

² Π. Β. Πάσχου (ἐπιμ.), *Νέον Μητρικόν* (Ἀθῆναι: ἐκδ. Ἀκρίτας, 1990), 31.

καί θά ἦτο βέβαιος ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐκφράζει καί χρησιμοποιεῖ αὐθεντικῶς καί ὑπευθύνως τήν ἐλευθερίαν του.

Εἰς τό σημεῖον αὐτό εὐρίσκεται ἡ ὑψίστη ἀξία τῆς ὀρθοδόξου θεωρήσεως τῆς ἐλευθερίας διά τόν σύγχρονον ἄνθρωπον. Πρόκειται περί μιᾶς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία δέν ἀπαιτεῖ ἀλλά μοιράζεται, δέν διεκδικεῖ ἀλλά θυσιάζεται. Ὁ ὀρθόδοξος πιστός γνωρίζει ὅτι ἡ αὐτονομία καί αὐτάρκεια δέν ἀπελευθερώνουν τόν ἄνθρωπον ἀπό τόν κλοιόν τοῦ ἐγώ, τῆς αὐτοπραγματώσεως καί τῆς αὐτοδικαιώσεως. Ἡ ἐλευθερία, «ἡ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν»³, ἐνεργοποιεῖ τās δημιουργικάς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, πραγματώνεται ὡς ἄρνησις τοῦ αὐτοεγκλεισμοῦ, ὡς ἀπροϋπόθετος ἀγάπη καί κοινωνία τῆς ζωῆς.

Τό ὀρθόδοξον ἀσκητικόν ἦθος δέν γνωρίζει διχασμούς καί δυϊσμούς, δέν ἀπορρίπτει τήν ζωήν, ἀλλά τήν μεταμορφώνει. Ἡ δυϊστική θεώρησις καί ἀπόρριψις τοῦ κόσμου δέν εἶναι χριστιανική. Ὁ γνήσιος ἀσκητισμός εἶναι φωτεινός καί φιλόανθρωπος. Εἶναι χαρακτηριστικόν τῆς ὀρθοδόξου αὐτοσυνειδησίας, ὅτι ἡ περίοδος τῆς νηστείας εἶναι διαποτισμένη ἀπό σταυροαναστάσιμον χαράν. Καί οἱ ἀσκητικοί ἀγῶνες τῶν ὀρθοδόξων, ὅπως καί συνολικῶς ἡ καθ' ἡμᾶς πνευματικότης καί ἡ λειτουργική ζωή, ἀναδίδουν τό ἄρωμα καί τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Σταυρός εὐρίσκεται εἰς τό κέντρον τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας, δέν εἶναι ὅμως τό τελικόν σημεῖον ἀναφορᾶς τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό εἶναι ἡ ἀνεκλάλητος χαρά τῆς Ἀναστάσεως, ὁδόν πρὸς τήν ὁποίαν ἀποτελεῖ ὁ Σταυρός. Κατά ταῦτα, καί εἰς τήν περίοδον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ βιωματική πεμπτουσία τῶν Ὀρθοδόξων παραμένει ὁ πόθος τῆς «κοινῆς ἀναστάσεως».

Εὐχθεσθε καί προσεύχεσθε, τιμώτατοι ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ, νά ἀξιωθῶμεν, ἄνωθεν ἐπινεύσει καί ἀρωγῇ, πρεσβείαις δέ τῆς Ἁγιοπρώτου Θεοτόκου καί πάντων τῶν Ἁγίων, νά διατρέξωμεν χριστοπρεπῶς καί χριστοτερεπῶς τόν δόλιχον τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἀσκοῦντες μετ' εὐφροσύνης, ἐν ὑπακοῇ πρὸς τόν κανόνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, τό «κοινόν ἄθλημα» τῆς παθοκτόνου νηστείας, προσκαρτεροῦντες τῇ προσευχῇ, βοηθοῦντες τοῖς πάσχουσι καί τοῖς ἐν ἀνάγκαις, συγχωροῦντες ἀλλήλοις καί «ἐν παντί εὐχαριστοῦντες»⁴, διά νά προσκυνήσωμεν εὐσεβοφρόνως τὰ «Ἁγία καί Σωτήρια καί Φρικτά Πάθη» καί τήν ζωηφόρον Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς ἡ δόξα καί τό κράτος καί ἡ εὐχαριστία εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή, βιθ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, ἰ' Μαρτίου, ἀμέσως μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

³ Γαλ. ε', 1.

⁴ Πρβλ. Θεσσ. ε', 18.